

ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дундговь аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: ДУА-2023/20/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:

www.audit.mn

Дундговь аймаг

2023 он

Дарга, тэргүүлэх аудитор: Р.Мөнхтогтох

Утас: 70592439

Цахим хаяг: Munkhtogtokhr@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Х.Наранцацрал

Утас: 70592225

Цахим хаяг: Narantsatsralkh@audit.gov.mn

Аудитор: Г.Отгонбаатар

Утас: 70110090

Цахим хаяг: Otgonbaatar.g@azure.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

---

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	2
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан.....	5
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	6
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	8
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	9
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	11
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	12
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	12
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин.....	12
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	12
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд.....	13
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	13
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	14
4.1 Ерөнхий зүйл	14
4.2 Материаллаг байдал.....	15
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт.....	15
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	15
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	15
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	16
4.5.1 Завсрын аудитын талаар.....	16
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	16
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ.....	16
5.1 Зөвлөмж.....	16
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	18

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт

**ДУНДГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

Нутгийн удирдлагын ордон, 7-р баг Сайнцагаан сум
Дундговь аймаг 48090 Утас: 70592439, 70592208,
70593208, Цахим хаяг: Dundgovi@audit.gov.mn

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗРЫН
ДАРГА Н.ГАНТУЛГА ТАНАА

2023.02.27. № 85.

танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Дундговь аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дундговь аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Санхүүгийн тайлангийн тухай хэрэглэгчдийн анхаарал хандуулах, ач холбогдолтой зүйлийн талаар тодруулахад тайлант онд 10,510.3 мянган төгрөгийн машин тоног төхөөрөмж, 50,500.0 мянган төгрөгийн тавилга эд хогшил хүлээн авсан байна. Уг үйл явцыг санхүүгийн тайланд толилуулсан бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй асуудал гараагүй болно.

Тус байгууллагын чиг үүрэг нь өөрчлөгдөж татан буугдах, нэгдэх асуудал гараагүй бөгөөд үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулахтай холбоотой тодорхой бус байдал үүсээгүй.

Аудитын гол асуудал

Тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад материаллаг буруу тайлагналын өндөр үнэлэгдсэн эрсдэл, нөлөө бүхий эрсдэл, удирдлагын үлэмж хэмжээний шийдэл орсон асуудал, тайлант хугацаанд гарсан нөлөө бүхий ажил гүйлгээ, үйл явдал байхгүй байна.

0012020147

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй зохистой гэж үзлээ.

“Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний танилцуулга”, “Мод тарих, арчлах аргачлал, ногоон байгууламжийн төлөвлөлт хэрхэн хийх” сургалтыг нийт 22 аж ахуйн нэгж, байгууллага, 424 иргэнийг хамруулан зохион байгуулсан байна. Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Р.МӨНХТОГТОХ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН (I)	21,438,367.98	16,382,207.98
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	21,438,367.98	16,382,207.98
35400	Хангамжийн материал	21,438,367.98	16,382,207.98
35410	Бичиг хэргийн материал	1,708,350.00	1,261,500.00
35420	Аж ахуйн материал	16,006,817.98	13,212,707.98
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	2,981,500.00	1,681,500.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	450,000.00	-
35450	Барилгын засварын материал	291,700.00	226,500.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН (II)	392,364,617.28	436,037,557.08
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	392,364,617.28	436,037,557.08
39200	Биет хөрөнгө	378,876,617.28	422,549,557.08
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	330,118,735.66	330,118,735.66
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл - Барилга	(20,935,855.39)	(27,821,881.27)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	48,648,574.00	40,489,014.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл - Тээврийн хэрэгсэл	(22,297,714.76)	(21,187,605.52)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	67,306,653.00	85,724,983.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл - Тоног төхөөрөмж	(32,687,424.30)	(41,795,217.04)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	21,022,122.00	71,254,982.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл - Тавилга	(12,298,472.93)	(14,233,453.75)
39300	Биет бус хөрөнгө	13,488,000.00	13,488,000.00
39301	Программ хангамж	717,500.00	200,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл - Программ хангамж	(717,500.00)	(200,000.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	13,488,000.00	13,488,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН (III=I+II)	413,802,985.26	452,419,765.06
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР (IV)	240,000.00	-
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	240,000.00	-
41300	Өглөг	240,000.00	-
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	240,000.00	-
41311	Цалингийн өглөг	240,000.00	-
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН (V)	413,562,985.26	452,419,765.06
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	413,562,985.26	452,419,765.06
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	389,700,520.28	389,700,520.28
511001	Засгийн газрын оруулсан капитал засгийн газрын сан	389,700,520.28	389,700,520.28
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	(39,788,832.33)	(932,052.53)
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	(35,263,353.00)	(39,788,832.33)
51220	Тайлант үеийн үр дүн	(4,525,479.33)	38,856,779.80
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	63,651,297.31	63,651,297.31
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН (VI=IV+V)	413,802,985.26	452,419,765.06

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	415,647,600.00	500,893,930.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	11,649,000.00	61,360,330.00
1200	Нийтлэг татварын бус орлого	11,649,000.00	61,360,330.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	450,000.00	350,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	450,000.00	350,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	11,199,000.00	61,010,330.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	403,998,600.00	439,533,600.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,750,000.00	1,300,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан х	-	800,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	2,750,000.00	500,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	401,248,600.00	438,233,600.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	401,248,600.00	438,233,600.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН (II)	420,173,079.33	461,536,749.20
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	420,173,079.33	461,536,749.20
210	БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	412,107,255.33	455,911,749.20
2101	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	245,503,786.00	250,746,300.00
210101	Үндсэн цалин	169,236,376.00	176,429,485.00
210102	Нэмэгдэл	41,790,477.00	36,980,929.00
210103	Унаа хоолны Хөнгөлөлт	12,300,000.00	11,326,200.00
210104	Урамшуулал	22,176,933.00	26,009,686.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	30,923,696.00	31,567,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,872,198.93	21,813,826.41
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,512,898.84	2,526,182.94
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,010,299.25	2,007,506.37
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	502,599.84	478,700.15
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,025,699.14	4,740,984.13
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	22,983,908.00	23,636,500.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,591,888.00	1,689,141.00
210302	Түлш, халаалт	20,204,800.00	20,240,000.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,187,220.00	1,707,359.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	14,863,517.00	19,829,160.00
210401	Бичиг хэрэг	1,346,750.00	1,463,250.00
210402	Тээвэр, шатахуун	7,123,600.00	10,630,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,779,049.00	2,552,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	50,688.00	70,800.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,502,630.00	447,480.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	3,060,800.00	4,665,630.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,017,700.00	3,431,900.00
210604	Урсгал засвар	7,017,700.00	3,431,900.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,034,000.00	8,773,600.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,034,000.00	8,773,600.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,677,025.00	2,767,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,299,975.00	1,300,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	191,680.00	195,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	55,000.00	22,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,040,000.00	1,150,000.00
210807	Газрын төлбөр	90,370.00	100,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	83,103,623.33	115,160,089.20
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	53,180,510.00	86,389,000.00

210902	Хичээл, үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,756,100.00	802,700.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл хорогдол	28,167,013.33	27,968,389.20
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	8,065,824.00	5,625,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	7,816,575.00	5,575,000.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	800,000.00	-
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	3,825,000.00	3,825,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,191,575.00	1,750,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	249,249.00	50,000.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	249,249.00	50,000.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III=I-II)	(4,525,479.33)	39,357,180.80
5	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	-	500,401.00
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДАЛ	-	500,401.00
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	-	500,401.00
6	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI=III+IV-V)	(4,525,479.33)	38,856,779.80

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

			<i>/төгрөгөөр/</i>	
Код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он	
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	404,448,600.00	439,883,600.00	
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	450,000.00	350,000.00	
1200	Нийтлэг татварын бус орлого	450,000.00	350,000.00	
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	450,000.00	350,000.00	
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	450,000.00	350,000.00	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	403,998,600.00	439,533,600.00	
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,750,000.00	1,300,000.00	
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан х	-	800,000.00	
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	2,750,000.00	500,000.00	
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	401,248,600.00	438,233,600.00	
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	401,248,600.00	438,233,600.00	
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (II)	391,624,110.00	428,752,200.00	
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	391,624,110.00	428,752,200.00	
210	БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	383,558,286.00	423,127,200.00	
2101	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	245,220,510.00	250,986,300.00	
210101	Үндсэн цалин	168,953,100.00	176,669,485.00	
210102	Нэмэгдэл	41,790,477.00	36,980,929.00	
210103	Унаа хоолны Хөнгөлөлт	12,300,000.00	11,326,200.00	
210104	Урамшуулал	22,176,933.00	26,009,686.00	
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	30,923,696.00	31,567,200.00	
210201	Тэтгэврийн даатгал	20,872,198.93	21,813,826.41	
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,512,898.84	2,526,182.94	
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,010,299.25	2,007,506.37	
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	502,599.84	478,700.15	
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,025,699.14	4,740,984.13	
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	22,983,908.00	23,636,500.00	
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,591,888.00	1,689,141.00	
210302	Түлш, халаалт	20,204,800.00	20,240,000.00	
210303	Цэвэр, бохир ус	1,187,220.00	1,707,359.00	
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	12,190,837.00	14,478,200.00	
210401	Бичиг хэрэг	1,645,000.00	1,025,400.00	
210402	Тээвэр, шатахуун	6,573,600.00	10,180,000.00	
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,779,049.00	2,552,000.00	

210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	50,688.00	70,800.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,142,500.00	650,000.00
2105	Нормативт зардал	2,425,000.00	360,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,425,000.00	360,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,166,700.00	3,366,700.00
210604	Урсгал засвар	7,166,700.00	3,366,700.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,034,000.00	8,773,600.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,034,000.00	8,773,600.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,677,025.00	2,767,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,299,975.00	1,300,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	191,680.00	195,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	55,000.00	22,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,040,000.00	1,150,000.00
210807	Газрын төлбөр	90,370.00	100,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	54,936,610.00	87,191,700.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	53,180,510.00	86,389,000.00
210902	Хичээл, үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,756,100.00	802,700.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	8,065,824.00	5,625,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	7,816,575.00	5,575,000.00
213203	Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж	800,000.00	-
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	3,825,000.00	3,825,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,191,575.00	1,750,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	249,249.00	50,000.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	249,249.00	50,000.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III=I-II)	12,824,490.00	11,131,400.00
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	-	-
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	12,824,490.00	11,131,400.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	12,824,490.00	11,131,400.00
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДАЛ	12,824,490.00	11,131,400.00
2251	Үндсэн хөрөнгө олж бэлтгэхэд төлсөн	12,824,490.00	-
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	12,824,490.00	11,131,400.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI=IV-V)	(12,824,490.00)	(11,131,400.00)
9	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН	-	-
10	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	-	-
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VII)	-	-
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII=III+VI+VII)	-	-
14	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
15	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Засгийн хөрөнгө оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	389,700,520.28	63,651,297.31	(35,263,353.00)	418,088,464.59
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	389,700,520.28	63,651,297.31	(35,263,353.00)	418,088,464.59
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-	-	-	-
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	-	-	-	-
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй олз, гарз	-	-	-	-
Өмчид гарсан өөрчлөлт	-	-	-	-
Зарласан ноогдол ашиг	-	-	-	-
Тайлант үеийн үр дүн	-	-	(4,525,479.33)	(4,525,479.33)
2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	389,700,520.28	63,651,297.31	(39,788,832.33)	413,562,985.26
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	389,700,520.28	63,651,297.31	(39,788,832.33)	413,562,985.26
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-	-	-	-
Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	-	-	-	-
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй олз, гарз	-	-	-	-
Өмчид гарсан өөрчлөлт	-	-	-	-
Зарласан ноогдол ашиг	-	-	-	-
Тайлант үеийн үр дүн	-	-	38,856,779.80	38,856,779.80
2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	389,700,520.28	63,651,297.31	(932,052.53)	452,419,765.06

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/төгрөгөөр/ Зөрүү	
				Дүнгээр	%
71413	Байгаль орчин хамгаалан нөхөн сэргээх	438,533,600.00	438,533,600.00	-	100.0
80101	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	257,739,000.00	257,739,000.00	-	100.0
12	Татварын бус орлого	257,739,000.00	257,739,000.00	-	100.0
12000	Нийтлэг татварын бус орлого	300,000.00	350,000.00	(50,000.00)	116.7
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого /үндсэн/	300,000.00	350,000.00	(50,000.00)	116.7
12200	Тусламжийн орлого	257,439,000.00	257,389,000.00	50,000.00	100.0
122005	Төсвөөс санхүүжих	257,439,000.00	257,389,000.00	50,000.00	100.0
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	257,739,000.00	257,739,000.00	-	100.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	257,739,000.00	257,739,000.00	-	100.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	257,739,000.00	257,739,000.00	-	100.0
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	200,375,000.00	200,375,000.00	-	100.0
210101	Үндсэн цалин	141,587,400.00	141,587,400.00	-	100.0
210102	Нэмэгдэл	29,562,700.00	29,562,700.00	-	100.0
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	7,406,200.00	7,406,200.00	-	100.0
210104	Урамшуулал	21,818,700.00	21,818,700.00	-	100.0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	25,501,100.00	25,501,100.00	-	100.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	17,557,700.00	17,557,700.00	-	100.0
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,972,100.00	2,033,409.26	(61,309.26)	103.1
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,657,700.00	1,613,287.37	44,412.63	97.3
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	414,400.00	397,503.37	16,896.63	95.9
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,899,200.00	3,899,200.00	-	100.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	-	-	-	-
210301	Гэрэл, цахилгаан	-	-	-	-
210302	Түлш, халаалт	-	-	-	-
210303	Цэвэр, бохир ус	-	-	-	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	14,478,200.00	14,478,200.00	-	100.0
210401	Бичиг хэрэг	1,025,400.00	1,025,400.00	-	100.0
210402	Тээвэр, шатахуун	10,180,000.00	10,180,000.00	-	100.0
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,552,000.00	2,552,000.00	-	100.0
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	70,800.00	70,800.00	-	100.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	650,000.00	650,000.00	-	100.0
2105	Нормативт зардал	360,000.00	360,000.00	-	100.0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	360,000.00	360,000.00	-	100.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,181,400.00	5,181,400.00	-	100.0
210601	Багаж, техник хэрэгсэл	5,181,400.00	5,181,400.00	-	100.0
210602	Тавилга	-	-	-	-
210604	Урсгал засвар	-	-	-	-
2107	Томилолт, зочны зардал	8,273,600.00	8,273,600.00	-	100.0
210702	Дотоод албан томилолт	8,273,600.00	8,273,600.00	-	100.0

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,767,000.00	2,767,000.00	-	100.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	1,300,000.00	1,300,000.00	-	100.0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	195,000.00	195,000.00	-	100.0
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	22,000.00	22,000.00	-	100.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,150,000.00	1,150,000.00	-	100.0
210807	Газрын төлбөр	100,000.00	100,000.00	-	100.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	802,700.00	802,700.00	-	100.0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	802,700.00	802,700.00	-	100.0
80112	Нийтлэг үйлчилгээ	83,680,600.00	83,680,600.00	-	100.0
12	Татварын бус орлого	83,680,600.00	83,680,600.00	-	100.0
12200	Тусламжийн орлого	83,680,600.00	83,680,600.00	-	100.0
122005	Төсвөөс санхүүжих	83,680,600.00	83,680,600.00	-	100.0
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	83,680,600.00	83,680,600.00	-	100.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	83,680,600.00	83,680,600.00	-	100.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	83,680,600.00	83,680,600.00	-	100.0
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	50,611,300.00	50,611,300.00	-	100.0
210101	Үндсэн цалин	35,146,100.00	35,082,085.00	64,015.00	99.8
210102	Нэмэгдэл	7,338,200.00	7,418,229.00	(80,029.00)	101.1
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	3,894,000.00	3,920,000.00	(26,000.00)	100.7
210104	Урамшуулал	4,233,000.00	4,190,986.00	42,014.00	99.0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	6,066,100.00	6,066,100.00	-	100.0
210201	Тэтгэврийн даатгал	4,088,900.00	4,256,126.41	(167,226.41)	104.1
210202	Тэтгэмжийн даатгал	494,300.00	492,773.68	1,526.32	99.7
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	400,400.00	394,219.00	6,181.00	98.5
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	103,900.00	81,196.78	22,703.22	78.1
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	978,600.00	841,784.13	136,815.87	86.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	23,636,500.00	23,636,500.00	-	100.0
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,711,800.00	1,689,141.00	22,659.00	98.7
210302	Түлш, халаалт	20,240,000.00	20,240,000.00	-	100.0
210303	Цэвэр, бохир ус	1,684,700.00	1,707,359.00	(22,659.00)	101.3
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	3,366,700.00	3,366,700.00	-	100.0
210604	Урсгал засвар	3,366,700.00	3,366,700.00	-	100.0
80801	Нөхөн олговор	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
12	Татварын бус орлого	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
12200	Тусламжийн орлого	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
122005	Төсвөөс санхүүжих	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	3,825,000.00	3,825,000.00	-	100.0
80802	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал, дэмжлэг	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0
12	Татварын бус орлого	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0
12200	Тусламжийн орлого	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0
122005	Төсвөөс санхүүжих	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0

21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,750,000.00	1,750,000.00	-	100.0
81701	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
12	Татварын бус орлого	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
12200	Тусламжийн орлого	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
122005	Төсвөөс санхүүжих	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	91,539,000.00	91,539,000.00	-	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (I)	-	1,300,000.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	-	1,300,000.00
210	БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	-	1,300,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	-	500,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	-	500,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	800,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	800,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР (II)	-	1,300,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	-	1,300,000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	1,300,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан х	-	800,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	500,000.00
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	-	-
11000	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
12000	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар нь аймгийн нийт нутаг дэвсгэрт байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялгийг зөв зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх төрийн бодлогыг хэрэгжүүлэх үүрэг бүхий төрийн захиргааны орон нутгийн байгууллага юм.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хууль, Ойн тухай хууль, Усны тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, зэрэг нь байгууллагын үйл ажиллагаа явуулах эрх зүйн орчин юм.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрдөх хууль, тогтоомж, бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хууль;
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль;
- Хөдөлмөрийн тухай хууль;
- Засгийн газрын 2021 оны 388 дугаар “Монгол улсын 2022 оны төсвийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” тогтоол;
- Засгийн газрын 2022 оны 107 дугаар “Үйлчилгээний албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчийн цалингийн доод хэмжээг тогтоох тухай” тогтоол;
- Засгийн газрын 2022 оны 192 дугаар “Тогтоол, тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай” тогтоол;
- Засгийн газрын 2022 оны 488 тоот “Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” тогтоол;
- Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын 2021 оны А/191 дүгээр тушаал “Ээлжийн амралт олгох, ээлжийн амралтын цалин тооцох журам”;
- Сангийн сайдын 2022 оны 120 дугаар тушаал “Албан томилолтын зардлын тариф шинэчлэн батлах тухай”;
- Засгийн газрын 2022 оны 204 дүгээр тогтоол “Автомашин ашиглалтын тухай”.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус онд байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийгдээгүй.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Дундговь аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Дундговь аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 38,616.8 мянган төгрөгөөр буюу 9 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Бараа материал	21,438.4	16,382.2	(5,056.2)
Үндсэн хөрөнгө	392,364.6	436,037.6	43,672.9
Нийт хөрөнгө	413,803.0	452,419.8	38,616.8
Өр төлбөр	240.0	-	(240.0)
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	413,563.0	452,419.8	38,856.8
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	413,803.0	452,419.8	38,616.8

Дээрх хүснэгтээс харахад, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн дансанд өмнөх оны үзүүлэлтээс нөлөө бүхий өөрчлөлт гарсан. Бараа материалын үлдэгдэл 16,382.2 мянга болж 5,056.2 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант хугацаанд 26,383.6 мянган төгрөгийн худалдан авалт хийж, байгууллагын үйл ажиллагаанд 26,774.1 мянган төгрөгийн материал зарцуулсан байна. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл нь 436,037.6 мянга болж 43,672.9 мянган төгрөгөөр өссөн нь 11,131.4 мянган төгрөгийн хөрөнгө худалдан авсан, 61,010.3 мянган төгрөгийн хөрөнгө хүлээн авсан, тайлан хугацаанд тооцсон хуримтлагдсан элэгдлээс шалтгаалсан байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 457,577.5 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас 17,482.9 мянган төгрөгөөр бууруулж, 440,094.6 баталсан байна. Энэ нь төсвийн төсөлд цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшлын зардлыг бууруулснаас шалтгаалсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 5 арга хэмжээг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэхээр 438,553.6 мянган төгрөгийг баталсан байна.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийг төсвөөс 438,233.6 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгож, үйл ажиллагааны орлогоос 350.0 мянган төгрөгийг олсон байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл холбоотойгоор 438,533.6 мянган төгрөг буюу 100.0 хувь зарцуулсан байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
71413	Байгаль орчин хамгаалан нөхөн сэргээх	438,533.60	438,533.60	-	100%
80101	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	257,739.00	257,739.00	-	100%
80112	Нийтлэг үйлчилгээ	83,680.60	83,680.60	-	100%
80801	Нөхөн олговор	3,825.00	3,825.00	-	100%
80802	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал, дэмжлэг	1,750.00	1,750.00	-	100%
81701	Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх	91,539.00	91,539.00	-	100%

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Дээд шатны төсөв захирагчаас 800.0 мянга, өөрийн үйл ажиллагааны нэмэлт орлого 500.0 мянга, нийт 1,300.0 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлснийг дотоод томилолт, бараа үйлчилгээний бусад зардалд зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Дундговь аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Азуре хүлүг аудит ХХК-ийн аудитор Г.Отгонбаатар, аудиторын туслах Л.Энх-Уянга нар гүйцэтгэж, анхан шатны чанарын хяналтын менежер С.Оюунцэцэг, хоёр дахь шатны хяналтыг гүйцэтгэх захирал Г.Мөнхбаяр нар гүйцэтгэж, чанарын хяналтыг Дундговь аймаг дахь Төрийн аудитын менежер Х.Наранцацрал, дарга, тэргүүлэх аудитор Р.Мөнхтогтох нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Дундговь аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Азуре хүлүг Аудит ХХК-д 2023 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 18 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 420,173.0 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 4,201.7 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор тус байгууллагад 29 арга хэмжээг түүвэрлэн шалгахаар төлөвлөн хэрэгжүүллээ. Тайлант онд Төрийн хэмнэлтийн тухай хуультай холбоотой алдаа, зөрчил илрээгүй. Байгууллага эд хогшил урсгал засварын зардал 3,585.8 мянган төгрөгийн хэмнэлтийг бий болгожээ.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулбал зохих 161 мэдээллээс 13,250.0 мянган төгрөгийн 2 мэдээллийг байршуулаагүй байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Бусад хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд тусгайлсан аудит хийгдээгүй болно.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн, бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд шалгасан зүйлийг холбогдох шалгуурт нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Дундговь аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд завсрын аудит хийгээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн 30,088.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчилд давтан гаргахгүй байх 1 зөвлөмж, 754.5 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлснийг хэрэгжүүлсэн байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	2	754.5	2	754.5	100.0
Зөвлөмж	1	20,674.5	1	20,674.5	100.0
Нийт дүн	3	21,429.0	3	21,429.0	100.0

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Бараа материалын орлого, зардлын хөдөлгөөний бүртгэл, үндсэн хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт хамгаалалтын байдал, өмч хамгаалах зөвлөлийн үйл ажиллагаанд горим сорил хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 12,366.2 мянган төгрөгийн зөрчил¹ илэрснийг дахин давтан гаргахгүй байх зөвлөмж өглөө.

5.1 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Анхан шатны баримт бүрдүүлэлттэй холбоотой

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл

Илрүүлэлт: Байгууллагын ерөнхий журналын ажил гүйлгээг анхан шатны баримт руу тулган шалгахад 12,366,200.00 төгрөгийн 12 ширхэг төлбөрийн баримтгүй ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13.1. –д /*Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно.*/, Татварын ерөнхий хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.34-т /*Татварын цахим баримт бичиг*" гэж татварын хууль тогтоомжийн дагуу цахим хэлбэрээр боловсруулсан, хадгалсан, илгээсэн, хүлээн авсан, цахим гарын үсгээр баталгаажсан баримт бичгийн иж бүрдлийг;/, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар батлагдсан “Өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтлэг хэрэглэгдэх анхан шатны бүртгэлийн маягтыг нөхөх заавар”-ын хавсралтын 6.5 –д /*Төлбөрийн баримт нь бараа, ажил, үйлчилгээний төлбөр, тооцоо хийгдсэнийг нотлох анхан шатны цаасан болон цахим баримт юм*”/ заасныг тус тус зөрчсөн, иж бүрэн, үнэн зөв байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн хөрөнгөөр худалдан авч буй ажил үйлчилгээний төлбөр тооцоог хийхдээ хууль тогтоомжид заасан анхан шатны баримтын бүрдлийг хангаж, цаашид зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй ажиллах;

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Дундговь аймаг дахь төрийн аудитын газарт 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Төлбөрийн акт	Албан шаардлага	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Байгууллагын ерөнхий журналын ажил гүйлгээг анхан шатны баримт руу тулган шалгахад 12,366,200.00 төгрөгийн 12 ширхэг төлбөрийн баримтгүй ажил гүйлгээг бүртгэлд тусгасан байна.	1	12,366.2					1	12,366.2
Дүн	1	12,366.2					1	12,366.2
Нийт дүн	1	12,366.2					1	12,366.2